

chlenamy, z inshoi storony [Electronic resource]. – Access mode : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011. **4.** Stratehichni vykylyky XXI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy : V 3 t. T. 1 : Ekonomika znan – modernizatsiyni proekt Ukrainy / Za red. akad. NAN Ukrainy V. M. Heitsia, akad. NAN Ukrainy V. P. Semynozhenka, chl.-kor. NAN Ukrainy B. Ye. Kvasniuka. – K. : Feniks, 2007. – 544 p. **5.** Milner B. Z. Upravlenie znaniyami v innovatsionnoy ekonomike : uchebnik / Pod red. B. Z. Milnera. – M. : Izd-vo «Ekonomika», 2009. – 599 p. **6.** Yakovenko L. I. *Innovatsiyni kharakter ekonomiky znan* [The Innovative Nature of the Knowledge Economy] / L. I. Yakovenko // Visnyk Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. – 2010. – No. 2. – P. 141–145. **7.** Kornieieva T. M. Derzhavna polityka u sferi ekonomiky znan : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.00.03 / T. M. Kornieieva. – K., 2010. – 28 p. **8.** Palchuk O. I. *Rol intelektualnoi vlasnosti v realizatsii stratehii ekonomichnoho rozvytku v ekonomitsi znan* [The Role of Intellectual Property in the Implementation of Economic Development Strategies in the Knowledge Economy] / O. I. Palchuk // Aktualni problemy ekonomiky. – 2015. – No. 9 (171). – P. 42–49. **9.** Ponomarenko V. S. *Pidhotovka fakhivtsiv z vyshchoiu osvitoiu dlia ekonomiky znan* [Training of Specialists with Higher Education for the Knowledge Economy] / V. S. Ponomarenko // Upravlinnia rozvytkom. – 2006. – № 2. – P. 3–6. **10.** Padalka O. S. Ekonomika osvity ta upravlinnia / O. S. Padalka, I. S. Kaleniuk. – K. : Pedagogichna dumka, 2013. – 184 p. **11.** Smirnov I. P. Ekonomicheskaya funktsiya professionalnogo obrazovaniya / I. P. Smirnov. – M. : Socialnyy projekt, 2007. – 298 p. **12.** Garibova L. V. *Socialnaya tsennost vysshego professionalnogo obrazovaniya* [The Social Value of Higher Education] / L. V. Garibova // Vestnik Severo-Kavkazskogo gosudarstvennogo tehnikeskogo universiteta. – 2007. – No. 1 (10). – P. 84–85. **13.** Kim M. *Vzaimozv'язok mizh stupenem ekonomichnoho rozvytku i profesiinoiu osvitoiu v Ukraini* [The Relationship between the Degree of Economic Development and Vocational Education in Ukraine] / M. Kim, I. Davydova // Ukraina: aspekty pratsi. – 2014. – No. 4. – P. 19–26. **14.** A Memorandum on lifelong learning. – Brussels: Commission of the European Communities, 2000. – 36 p. **15.** Europe 2020. A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth / Europa.eu: the official website of the European Union [Electronic resource]. – Access mode : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>.

Інформація про автора

Янковська Лариса Анатоліївна – докт. екон. наук, професор, ректор ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» (вул. Кульпарківська, 99, м. Львів, 79021, Україна).

Інформация об авторе

Янковская Лариса Анатольевна – докт. экон. наук, профессор, ректор ЧВУЗ «Львовский университет бизнеса и права» (ул. Кульпарковская, 99, г. Львов, 79021, Украина).

Information about the author

L. Yankovska — Doctor of Sciences in Economics, Professor, Rector of Lviv University of Business and Law (Kulparkivska vul., 99, Lviv, 79021, Ukraine)

*Стаття надійшла до ред.
18.12.2015 р*

JEL Classification: D83; I25

УДК 658.336:377.44

ОЦІНЮВАННЯ ОЗНАК РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗНАТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Мартиненко М. В.

Анотація. Висвітлено основні етапи розробленого автором методичного підходу до оцінювання розвитку системи організаційних знань у структурі професійної освіти. Обґрунтовано перелік ознак розвитку системи організаційних знань. Запропоновано сукупність показників, які відображають ступінь прояву ознак розвитку системи організаційних знань на досліджуваних суб'єктах господарювання. Побудовано індекс розвитку системи організаційних знань за ознаками та розраховано його значення для досліджуваних суб'єктів господарювання м. Харкова. Висвітлено перспективи застосування отриманих значень індексів розвитку системи організаційних знань за ознаками для порівняльного аналізу суб'єктів господарювання.

Ключові слова: система організаційних знань, професійна освіта, оцінювання, розвиток.

© Мартиненко М. В., 2015

ОЦЕНИВАНИЕ ПРИЗНАКОВ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИОННЫХ ЗНАНИЙ В СТРУКТУРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Мартыненко М. В.

Аннотация. Представлены основные этапы разработанного автором методического подхода к оцениванию развития системы организационных знаний в структуре профессионального образования. Обоснован перечень признаков развития системы организационных знаний. Предложены показатели, которые отражают степень проявления признаков развития системы организационных знаний на исследуемых субъектах хозяйствования. Построен индекс развития системы организационных знаний в соответствии с признаками развития и рассчитаны его значения для субъектов хозяйствования г. Харькова. Освещены перспективы использования полученных значений индексов развития системы организационных знаний в соответствии с признаками развития для сравнительного анализа субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: система организационных знаний, профессиональное образование, оценивание, развитие.

EVALUATING THE DEVELOPMENT SIGNS OF THE ORGANIZATIONAL KNOWLEDGE SYSTEM IN THE STRUCTURE OF PROFESSIONAL EDUCATION

M. Martynenko

Abstract. The main stages of the elaborated by the author methodical approach to evaluating the development of organizational knowledge system in the structure of professional education have been presented. The list of development signs of organizational knowledge system has been substantiated. The indicators reflecting the degree of manifestation of development signs of the organizational knowledge system at the studied entities have been proposed. The development index of the organizational knowledge system in accordance with the development signs has been built, and its values for economic entities of Kharkiv have been calculated. The prospects for using the obtained values of the development indices of the organizational knowledge system in accordance with the development signs for the comparative analysis of economic entities have been highlighted.

Keywords: organizational knowledge system, professional education, evaluation, development.

Постановка проблеми. Сучасні суб'єкти господарювання функціонують в умовах невизначеності, швидкозмінного зовнішнього середовища, стрімкого розвитку науково-технічного прогресу, що супроводжується явищем інтелектуалізації праці у всіх галузях економіки. За таких умов традиційні шляхи забезпечення конкурентоспроможності на основі володіння значними матеріальними ресурсами втрачають свою дієвість. Виникає необхідність пошуку нових підходів до створення конкурентних переваг, які базуються на формуванні інтелектуального капіталу, нематеріальних активів, організаційних знань. Провідну роль у цьому процесі відіграє об'єднання науки, освіти та інновацій, яке широко обговорюється у науковій літературі та отримало назву так званого «трикутника знань». Таке об'єднання потребує нових способів взаємодії між науковими установами, вищими та професійно-технічними навчальними закладами і суб'єктами господарювання. Розвиток соціально-економічних систем, які би сприяли інтеграції складових трикутника знань, може забезпечити цю взаємодію. Однією із таких систем є система організаційних знань (СОЗ), в межах якої акумулюються інтелектуальні активи та створюються ключові організаційні компетентності суб'єкта господарювання. Підґрунтям для розроблення теоретичних та практичних рекомендацій із розвитку СОЗ є оцінювання її поточного стану. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених дослідженню особливостей розвитку інтелектуальних активів, інтелектуального капіталу, організаційних знань, пошук обґрунтованих підходів до оцінювання їх розвитку і досі залишається актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи до оцінювання інтелектуального капіталу розглядалися у працях таких учених, як Дж. Гелбрейт, Е. Брукінг, Л. Едвінсон, О. Кендюхов, О. Ястремська, Н. Гавкалова, Н. Маркова, О. Бутнік-Сіверський, В. Петренко, С. Хомич та ін. Певну увагу визначенню вартості інтелектуальних активів суб'єктів господарювання приділили К. Свейбі, Л. Едвінсон, І. Жураковська, С. Легенчук, Г. Швиданенко, Т. Бойко, В. Платонов, А. Козирев, В. Макаров. Методи оцінки організаційних знань висвітлюються у працях І. Нонаки, Х. Такеучі, Дж. Спендера та інших учених. У той же час не існує чіткого бачення щодо оцінювання ступеня прояву ознак розвитку СОЗ як єдиного цілого. Потребують дослідження і шляхи удосконалення професійної освіти на основі організаційних знань.

Мета статті полягає у розробленні методичного підходу до оцінювання ознак розвитку системи організаційних знань у структурі професійної освіти працівників.

Виклад основного матеріалу. Оцінювання є першим та обов'язковим етапом формування будь-яких рекомендацій, оскільки надає можливість дослідникові створити уяву про поточний стан речей. Для оцінювання розвитку СОЗ суб'єктів господарювання дуже важливим є виявлення ознак такого розвитку.

У дослідженнях, присвячених питанням розвитку систем, існують різні точки зору щодо виділення його критеріїв, або ознак. І. В. Прангішвілі називає такі критерії розвитку системи: збільшення порядку, зростання організованості, збільшення інформації, зменшення ентропії системи [1]. Проте цей перелік критеріїв може бути зведений до одного з названих, оскільки всі чотири критерії взаємопов'язані. Так, збільшення інформації у системі однозначно означає зменшення у ній ентропії та зростання організованості, що призводить до встановлення порядку.

В. М. Казієв виокремлює такі основні ознаки систем, що розвиваються:

- довільна зміна стану системи;
- протидія (реакція) впливу оточуючого середовища (інших систем), що призводить до зміни первинного стану середовища;
- постійний потік ресурсів (постійна робота по їх перетіканню «середовище-система»), спрямований проти врівноважування їх потоку з оточуючим середовищем [2].

Погоджуючись в цілому з тим, що системи, які розвиваються, мають наведені ознаки, слід зазначити сумнівність зворотного твердження. Тобто не можна за наведеними ознаками робити висновок про те, що якщо вони притаманні системі, то вона розвивається. Такі ознаки можуть спостерігатися у відкритих динамічних системах навіть тоді, коли в них не відбувається якісних змін та вирішення протиріч, що є обов'язковими умовами розвитку систем. Отже, перелік ознак, запропонований В. М. Казієвим, не може бути використаний у цьому дослідженні для діагностики наявності розвитку СОЗ.

Л. Г. Мельник наголошує на тому, що під розвитком системи можливо розуміти тільки такі зміни, котрі одночасно характеризуються незворотністю, спрямованістю та закономірністю; цей автор також згадує класичну інтерпретацію сутності розвитку, яка ґрунтується на тріаді, запропонованій Ч. Дарвініним, а саме: мінливість, спадковість, відбір [3]. У процесі ретельного дослідження О. В. Раєвнева запропонувала розглядати тріаду впливи–протиріччя–розвиток, обґрунтувавши значну роль протиріч як джерел розвитку систем [4]. Таким чином, загальними ознаками розвитку для всіх систем є їх якісні зміни та вирішення протиріч, які стимулюють такі зміни.

Враховуючи наведені вище міркування, в цьому дослідженні за основу пропонується прийняти точки зору Л. Г. Мельника, О. В. Раєвневої та певні пропозиції І. В. Прангішвілі про те, що зміни у системі мають характер розвитку на основі таких ознак (критеріїв): незворотність, спрямованість, закономірність, мінливість, спадковість, відбір, наявність якісних змін та вирішення протиріч.

Оскільки однією із ключових ознак розвитку систем є їх якісні зміни, доцільно приділити увагу особливостям якісних змін та їх проявам у процесі розвитку СОЗ. Якісні зміни часто ототожнюють зі структурними змінами. Така точка зору висловлювалась і в роботах сучасних учених. Наприклад, Т. Бакіна вважає структурні зміни різновидом якісних, зазначаючи при цьому, що «основою розвитку є структурна зміна елементів економічної системи» [5, с. 40]. З іншого боку, «розвиток передбачає зміни, спрямовані на ускладнення структури системи, виникнення нових взаємодій та функцій елементів і всієї системи» [6, с. 206]. Поняття інтеграції трактується як об'єднання економічних суб'єктів, поглиблення їх взаємодії, розвиток зв'язків між ними [7]. М. Ю. Прокоф'єва також розглядає інтеграцію з комплексних позицій, зазначаючи, що вона, з одного боку, відображує стан цілісності з такими характеристиками, як взаємозв'язок, взаємодія та взаємопроникнення, а з іншого боку – процес, що полягає у злитті в єдине ціле раніше диференційованих елементів, що обумовлює виникнення нових якісних можливостей цієї цілісності та зміни властивостей її елементів, а також складає основу механізму розвитку системи [8]. Отже, інтеграція та структурні якісні зміни у системі нерозривно пов'язані між собою і, в свою чергу, є ознаками її розвитку. В цьому дослідженні основну увагу приділено інтеграції СОЗ у структуру професійної освіти працівників промисловості. Враховуючи наведені вище трактування сутності інтеграції, інтеграція СОЗ і професійної освіти передбачає зміцнення їх взаємних зв'язків, оснований на безперервній взаємодії. Така інтеграція здатна призвести до суттєвих структурних змін як в самій СОЗ, так і в професійній освіті. Враховуючи вищезазначене, доцільно визначити, що специфічною ознакою розвитку СОЗ є її якісні зміни на основі інтеграції у структуру професійної освіти. У табл. 1 наведено основні ознаки розвитку СОЗ у структурі професійної освіти працівників промисловості та розкрито особливості прояву цих ознак.

Для оцінювання перелічених ознак розвитку СОЗ у структурі професійної освіти необхідно обґрунтувати перелік показників, які б характеризували ступінь прояву цих ознак.

Основні ознаки розвитку СОЗ у структурі професійної освіти

Ознака	Особливості прояву ознаки розвитку СОЗ
Незворотність	Будь-яка інформація, яка поступає у систему ззовні, зв'язується з носіями інформації і знань в організації і включається в бізнес-процеси, перетворюється на організаційні знання та безповоротно змінює систему
Спрямованість	Розвиток СОЗ може бути як прогресивним, так і регресивним, отже, залежно від вектора такого розвитку визначається його спрямованість
Закономірність	У процесі розвитку системи зберігаються певні стійкі зв'язки між її елементами, які можуть бути виражені у збереженні взаємозалежностей та співвідношень між показниками, які ці елементи характеризують
Мінливість	Зміни у СОЗ можуть відбуватися з різною швидкістю, залежно від якої мінливість виражена більшою або меншою мірою
Спадковість	Ця ознака залежить від пам'яті СОЗ, втіленням якої є усі види сховищ даних та інформації, а також канали обміну ними. Ефективність використання пам'яті СОЗ, а отже, і ступінь прояву спадковості можуть бути охарактеризовані доступністю інформації і знань, що зберігаються на різних носіях, для працівників, а також тим, наскільки часто працівники використовують такі знання
Відбір	Ця ознака проявляється за наявності у суб'єктів господарювання механізмів відбору найбільш значущих для підвищення конкурентоспроможності інноваційних знань
Якісні зміни на основі інтеграції СОЗ у структуру професійної освіти	Інтеграція СОЗ у структуру професійної освіти відбувається на трьох економічних рівнях: 1) на макроекономічному рівні вона характеризується ступенем урахування організаційних знань при розробці професійних стандартів; 2) на мезоекономічному рівні – ступенем участі суб'єктів господарювання у соціальному партнерстві в галузі професійної освіти; 3) на мікроекономічному рівні – ступенем урахування виробничих потреб та ключових організаційних компетенцій, які визначають конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, в процесі професійного навчання на виробництві. Така інтеграція обумовлює якісні зміни у професійній освіті і в СОЗ та приводить до розвитку останньої
Вирішення протиріч	Внаслідок реалізації якісних змін, наведених вище, вирішуються протиріччя на трьох економічних рівнях: на макроекономічному рівні – протиріччя між швидкими змінами та оновленням професійних знань внаслідок науково-технічного прогресу та повільними змінами державних стандартів вищої і професійно-технічної освіти; – на мезоекономічному рівні – між незадоволеною потребою роботодавців у кваліфікованій робочій силі на ринку праці в галузі промисловості та пасивною участю представників суб'єктів господарювання промисловості у різних формах соціального партнерства у професійній освіті; – на мікроекономічному рівні – між необхідністю підвищувати рівень конкурентоспроможності суб'єктів господарювання за рахунок безперервного професійного навчання працівників та орієнтацією суб'єктів господарювання на економію коштів за рахунок скорочення витрат на професійне навчання власних працівників

Так, незворотність передбачає неможливість СОЗ повернутися до її попереднього стану. Ця ознака розвитку СОЗ може бути визначена на основі такого показника, як період напіврозпаду організаційних знань ($PH_{оз}$), який відображує часовий проміжок, упродовж котрого професійно важливі знання втрачають актуальність на 50 %, отже, вони не можуть бути використані так, як раніше. Цим обґрунтовано і неможливість повернення СОЗ до попереднього стану. Визначення періоду напіврозпаду організаційних знань проводиться шляхом опитування керівників та працівників суб'єктів господарювання та розрахунку значення відповідного показника $PH_{оз}$ як середнього значення серед тих часових періодів, які були названі респондентами. Інший показник, який непрямим чином обумовлює незворотність розвитку СОЗ, – це коефіцієнт загального обороту кадрів (K_3). Оскільки частина організаційних знань невід'ємно пов'язана із персоніфікованими носіями, тобто працівниками, то звільнення працівників обумовлює і незворотну втрату цієї частини організаційних знань. У той же час прихід нових працівників сприяє привнесенню нових знань. Коефіцієнт загального обороту кадрів розраховується як відношення загальної кількості прийнятих та звільнених працівників за певний період до середньооблікової кількості працівників за відповідний період. Чим вище K_3 і чим менший $PH_{оз}$, тим швидше будуть відбуватися незворотні трансформаційні процеси у СОЗ.

Основу спадковості в процесі розвитку СОЗ складає пам'ять цієї системи. Визначення інтенсивності використання пам'яті СОЗ можливо шляхом опитування працівників щодо існування в межах суб'єкта господарювання баз даних та знань, до яких вони можуть звертатися у разі виробничої необхідності, обізнаності працівників про можливості отримання необхідної їм професійної інформації, наявності механізмів передавання професійних знань від більш досвідчених працівників новачкам.

Спрямованість розвитку СОЗ визначається одночасним впливом ключових параметрів порядку, до яких відносяться освіта і професійне навчання, наука та інновації, інформаційно-комунікаційні технології та корпоративна культура, що обґрунтовано у праці [9]. Вплив параметрів порядку обумовлює розвиток СОЗ за напрямками, з метою оцінювання якого автором запропоновано розраховувати Індекс розвитку організаційних знань (ІРОЗ) та Індекс розвитку СОЗ за напрямками ($IPCOZ_n$), методика розрахунку, склад субіндексів та значення якого для низки суб'єктів господарювання Харкова та Харківської області ретельно викладено у праці [10]. Такий вплив обумовлює формування сумарного вектора розвитку СОЗ. Знак цього вектора характеризує спрямованість, тобто прогресивний чи регресивний розвиток. Разом зі спрямованістю доцільно визначити мінливість розвитку СОЗ, яка може бути охарактеризована таким показником, як швидкість змін. Для визначення спрямованості і швидкості змін у процесі розвитку СОЗ може бути використаний метод регресійного аналізу. Коефіцієнт лінійної регресії, отриманий під час аналізу значень $IPCOZ_n$ у динаміці по роках, показує одночасно і напрям змін, і їх швидкість.

Наступна ознака розвитку СОЗ – це закономірність змін. Для визначення закономірності доцільно проаналізувати, чи існує взаємозалежність між співвідношенням субіндексів $IPCOZ_n$ у динаміці по роках. З цією метою у роботі застосовано метод кореляційного аналізу. Чим вищим буде коефіцієнт кореляції при виявленні взаємозалежностей субіндексів цього індексу, тим більше виражена закономірність змін. Для кількісної характеристики закономірності розвитку СОЗ пропонується використати середні значення коефіцієнтів кореляції, які відображують закономірності співвідношення субіндексів у межах $IPCOZ_n$, за 2007–2014 роки.

Для дослідження ознаки відбору у процесі розвитку СОЗ доцільно визначити, чи втілюються в межах суб'єкта господарювання процеси відбору тих видів знань, які здатні забезпечити йому прогресивний розвиток. Першочергову роль при цьому відіграють усі види інновацій. Отже, оцінюючи процеси відбору знань, доцільно основну увагу приділити саме інноваційним організаційним знанням. Результати такого оцінювання пропонується представити як показник відбору організаційних знань (B_{oz}), значення якого може бути отримано під час експертного опитування. Середній бал, отриманий за кожним суб'єктом господарювання в результаті аналізу відповідей експертів, представляє собою значення B_{oz} . Чим більшою мірою приділяється увага відбору інноваційних організаційних знань, тим вищим балом оцінюється цей процес, тобто значення B_{oz} буде вищим.

Найважливішою ознакою розвитку СОЗ є її якісні зміни. Основою якісних змін виступають структурні трансформації СОЗ у процесі її інтеграції із професійною освітою. У табл. 1 наведено, яким чином проявляється інтеграція СОЗ у структуру професійної освіти на трьох економічних рівнях. Отже, доцільно розглянути, які кількісні показники можуть бути використані для характеристики ступеня такої інтеграції на кожному із зазначених рівнів. На макроекономічному рівні таким показником може бути показник готовності суб'єктів господарювання до участі у розробці професійних стандартів на основі організаційних знань ($ГРПС_{oz}$); на мезоекономічному рівні – показник готовності суб'єктів господарювання до участі у соціальному партнерстві в галузі професійної освіти ($ГУСП_{no}$); а на мікроекономічному рівні – показник відповідності професійного навчання працівників виробничим потребам та ключовим організаційним компетентностям ($ВОК_{nn}$). Значення цих трьох показників у балах для кожного суб'єкта господарювання може бути отримано шляхом експертного опитування його керівників та інших категорій працівників. У табл. 2 наведено перелік запропонованих вихідних показників, які характеризують ознаки розвитку СОЗ у структурі професійної освіти працівників промисловості, їх умовні позначення та назви методів, з використанням яких можуть бути отримані значення цих показників для кожного окремого суб'єкта господарювання.

На основі наведеної сукупності показників доцільно побудувати комплексний індекс розвитку СОЗ за ознаками ($IPCOZ_o$).

Для побудови цього індексу пропонується використати метод суми балів. Отже, формула (1) для розрахунку комплексного індексу розвитку системи організаційних знань за ознаками ($IPCOZ_o$) виглядає таким чином:

$$IPCOZ_o = \sum_{j=1}^n p_{ij} \times a_{ij}, \quad (1)$$

де p – нове значення n -го показника після проведеного ранжування та нормалізації;

i – кількість досліджуваних суб'єктів господарювання;

n – кількість показників, які включені до складу $IPCOZ_o$;

a – вагові коефіцієнти при показниках.

У цьому випадку вагові коефіцієнти при показниках, що формують $IPCOZ_o$, пропонується прийняти однаковими та такими, що дорівнюють $\frac{1}{9}$, оскільки всього 9 показників включено у структуру цього індексу. Критерієм оцінювання найкращого СГП за вираженістю ознак розвитку СОЗ у структурі професійної освіти є $\max IPCOZ_{oi} (1 \leq i \leq 7)$.

Ознаки розвитку СОЗ у структурі професійної освіти працівників, основні показники, які характеризують ці ознаки, а також методи розрахунку цих показників

Ознаки розвитку СОЗ у структурі професійної освіти працівників про-мисловості	Незворотність		Закономір-ність	Спрямова-ність	Мінли-вість	Спадко-вість	Відбір	Якісні зміни у СОЗ, обумовлені її інтеграцією з професійною освітою на:			
	Період напівроз-паду орга-нізаційних знань	Коефіцієнт загального обороту кадрів						Макроекономічному рівні	Мезоекономічному рівні	мікроекономічному рівні	
Назви показників, що характеризують сту-піль прояву кожної з ознак			Показник закономір-ності змін СОЗ	Показник спрямованос-ті змін та мінливості СОЗ	Показник використання пам'яті СОЗ	Показник відбору органі-заційних знань	Показник готовності СПП до участі у роз-робці професійних стандартів на основі організаційних знань	Показник готовності СПП до участі у соці-альному партнерстві в галузі професійної освіти	Показник відповідності професійного навчання працівників виробни-чим потребам та клю-човим організаційним компетентностям		
Умовні позначення показників, що ха-рактеризують ступінь прояву кожної з ознак	$ПН_{СОЗ}$	K_3	$Z_{СОЗ}$	$СМ_{СОЗ}$	$ВП_{СОЗ}$	$V_{СОЗ}$	$ГРПС_{СОЗ}$	$ГУСП_{ПО}$			$ВВOK_{ЛН}$
Методи, які доцільно використовувати для обчислення значень показників	Експертне опитуван-ня	Розрахунок за даними статистич-ної звітності СПП	Кореляцій-ний аналіз	Регресійний аналіз	Експертне опитування	Експертне опитування					

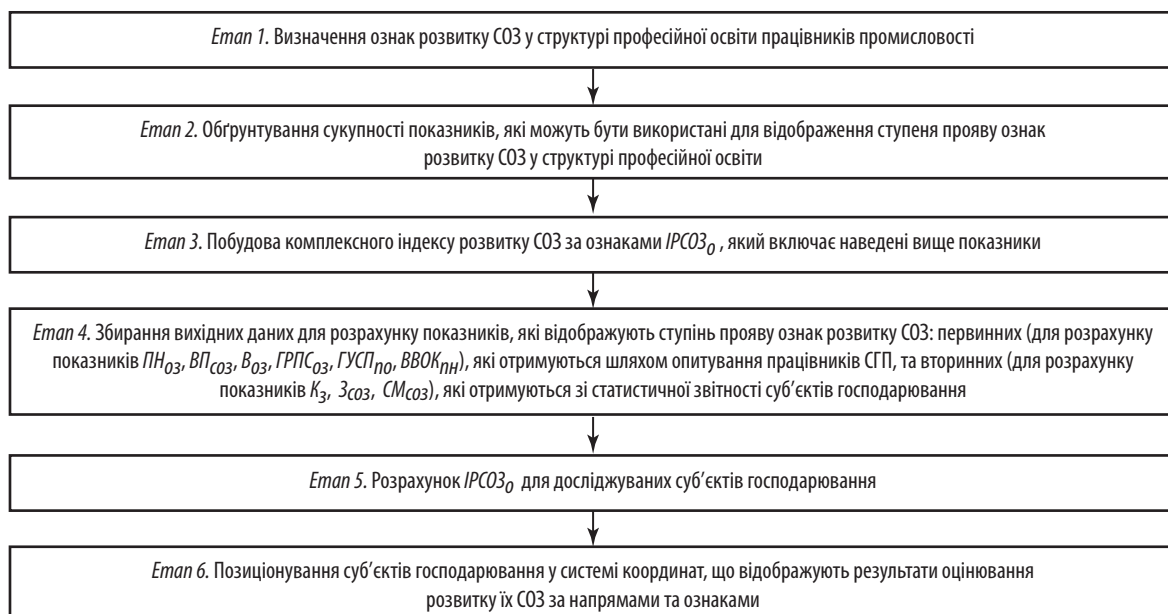
У табл. 3 наведено розраховані значення $IPCO3_0$ для досліджуваних суб'єктів господарювання.

Таблиця 3

Значення $IPCO3_0$ для досліджуваних суб'єктів господарювання

Назва суб'єкта господарювання	Значення $IPCO3_0$
ПАТ «Електромашина»	3.74
ПАТ «НВП Теплоавтомат»	4.16
ПАТ «Харківхолодмаш»	2.56
ДНВП «Об'єднання Комунар»	6.65
Харківське державне авіаційне виробниче підприємство	4.97
ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	6.30
ДП «Завод ім. В. О. Малишева»	6.41

Як видно із наведеної табл. 3, найвище значення $IPCO3_0$ має ДНВП «Об'єднання Комунар», а найнижче – ПАТ «Харківхолодмаш». Отримані результати можуть бути в подальшому використані для їх порівняння зі значеннями Індексів розвитку систем організаційних знань досліджуваних суб'єктів господарювання за напрямками ($IPCO3_n$), а також для проведення позиціонування суб'єктів господарювання у системі координат, що відображають значення обох індексів. Етапи методичного підходу до оцінювання розвитку СОЗ за ознаками наведено на рис. 1.

Рис. 1. Етапи методичного підходу до оцінювання розвитку системи організаційних знань у структурі професійної освіти за ознаками

Висновки і перспективи подальших досліджень. Запропонований методичний підхід надасть змогу підвищити якість оцінювання результатів діяльності сучасних суб'єктів господарювання, а також створить додаткові можливості для пошуку механізмів розвитку СОЗ у структурі професійної освіти працівників промисловості.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що вперше запропонована послідовність етапів оцінювання розвитку системи організаційних знань у структурі професійної освіти, яка базується на обґрунтованій сукупності ознак такого розвитку та показників, що відображають ступінь прояву наведених ознак у конкретних суб'єктів господарювання.

Розраховані значення Індексів розвитку системи організаційних знань за ознаками для досліджуваних суб'єктів господарювання можуть слугувати інформаційною базою для прийняття управлінських рішень у галузі менеджменту знань.

Перспективи подальших досліджень на основі отриманих результатів полягають у розробленні підходів до порівняльного аналізу суб'єктів господарювання промисловості, формування їх конкурентних переваг на основі організаційних знань.

Література: 1. Прангишвили И. В. Системный подход и общесистемные закономерности / И. В. Прангишвили. – М. : СИНТЕГ, 2000. – 528 с. (Серия «Системы и проблемы управления»). 2. Казиев В. М. Введение в анализ, синтез и моделирование систем : учеб. пособие / В. М. Казиев. – М. : Интернет-университет информационных технологий, 2006. – 244 с. 3. Мельник Л. Г. Методология развития : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университ. книга, 2005. – 602 с. 4. Раевнева О. В. Управління розвитком підприємства : методологія, механізми, моделі : монографія / О. В. Раевнева. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 496 с. 5. Бакіна Т. В. Економічний розвиток як зміна якісних параметрів економічної системи / Т. В. Бакіна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки). – 2014. – № 1 (25). – С. 37–41. 6. Завьялов В. Т. Модели развития политической системы России / В. Т. Завьялов // Политическая и партийная система современной России : материалы Всероссийской научной конференции (02 октября 2009 г., Москва). – М. : Научный эксперт, 2009. – С. 199–213. 7. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с. 8. Прокофьева М. Ю. Интеграция педагогической подготовки будущих воспитателей дошкольных учреждений и учителей начальных классов : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / М. Ю. Прокофьева. – Ялта, 2008. – 268 с. 9. Martynenko M. V. Determination of Order Parameters of the System of Organizational Knowledge by Expert Survey Method / M. V. Martynenko // Promising Problems of Economics and Management: Collection of Scientific Articles. – Montreal : Publishing House «BREEZE», 2015. – P. 459–463. 10. Iastremska O. M. Priority Directions of Investments into Development of the Systems of Organizational Knowledge of Industrial Business Entities / O. M. Iastremska, M. V. Martynenko // Investment Management and Financial Innovations. – 2015. – Vol. 12, Issue 3. – P. 80–92.

References: 1. Prangishvili I. V. Sistemnyy podkhod i obshchesistemnye zakonomernosti / I. V. Prangishvili. – M.: SINTEG, 2000. – 528 p. (Serii «Sistemy i problemy upravleniya»). 2. Kaziev V. M. Vvedenie v analiz, sintez i modelirovanie system : uchebnoye posobiye / V. M. Kaziev. – M. : Internet-universitet informatsionnykh tekhnologiy, 2006. – 244 p. 3. Melnik L. G. *Metodologiya razvitiya : monografiya* [Methodology of development : monograph] / L. G. Melnik. – Sumy: Universitetskaya kniga», 2005. – 602 p. 4. Raievnieva O. V. *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli : monohrafiia* [Management of the Enterprise Development: Methodology, Mechanisms, Models : monograph] / O. V. Raievnieva. – Kharkiv : INZhEK, 2006. – 496 p. 5. Bakina T. V. *Ekonomichnyi rozvytok yak zmina yakisnykh parametriv ekonomichnoi systemy* [Economic Development as Change of Quality Parameters of Economic System] / T. V. Bakina // Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universitetu (Ekonomichni nauky). – 2014. – No. 1 (25). – P. 37–41. 6. Zavyalov V. T. *Modeli razvitiya politicheskoy sistemy Rossii* / V. T. Zavyalov // Politicheskaya i partiynaya sistema sovremennoy Rossii : materialy Vserossiyskoy nauchnoy konferentsii (02 oktiabria 2009 h., Moskva). – M. : Nauchnyy ekspert, 2009. – P. 199–213. 7. Borisov A. B. *Bolshoy ekonomicheskiy slovar* / A. B. Borisov. – M. : Knizhnyy mir, 2003. – 895 p. 8. Prokophieva M. Yu. *Integratsiya pedagogicheskoy podgotovki budushchikh vospitateley doshkolnykh uchrezhdeniy i uchiteley nachalnykh klassov* : dis. ... kand. ped. Nauk : spets. 13.00.04 / M. Yu. Prokophieva. – Yalta, 2008. – 268 p. 9. Martynenko M. V. *Determination of Order Parameters of the System of Organizational Knowledge by Expert Survey Method* / M. V. Martynenko // *Promising Problems of Economics and Management: Collection of Scientific Articles*. – Montreal : Publishing House «BREEZE», 2015. – P. 459–463. 10. Iastremska O. M. *Priority Directions of Investments into Development of the Systems of Organizational Knowledge of Industrial Business Entities* / O. M. Iastremska, M. V. Martynenko // *Investment Management and Financial Innovations*. – 2015. – Vol. 12, Issue 3. – P. 80–92.

Інформація про автора

Мартиненко Марина Вікторівна – канд. екон. наук, доцент, докторант кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: mrmartynenko@gmail.com).

Информация об авторе

Мартыненко Марина Викторовна – канд. экон. наук, доцент, докторант кафедры экономики, организации и планирования деятельности предприятия Харьковского национального экономического университета им. Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: mrmartynenko@gmail.com).

Information about the author

M. Martynenko — Candidate of Sciences in Economics, Doctoral Student of Department of Economics, Organization and Planning of the Enterprise Activity, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, (Nauki pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: mrmartynenko@gmail.com).

*Стаття надійшла до ред.
18.12.2015 р.*